

Mehis Pilv
AS Merirahu Sadam
mehis.pilv@gmail.com

29.03.2016 nr 6-3/16/2454-5

Ettepanekud Merirahu sadama vee erikasutusloa taotluse keskkonnamõju hindamise aruande kohta

Austatud Mehis Pilv

Keskkonnaamet on tutvunud avalikul väljapanekul oleva Merirahu sadama vee erikasutusloa taotluse keskkonnamõju hindamise (edaspidi nimetatud *KMH*) aruandega ning esitab järgmised ettepanekud ja märkused, millega palume arvestada.

1. *KMH* aruande lk 14-15 on esitatud kavandatava tegevuse alternatiivid. Palume täpsemalt lahti kirjutada nii alternatiiv 1 kui alternatiiv 2.
2. *KMH* aruandest ei selgu, kuidas on kavandatud (kas maismaa või mere kaudu) sadamarajatiste ehitamiseks vajalike materjalide transport.
3. *KMH* aruande lk 24 on kirjutatud: „*Kuu keskmine veetaseme varieerumine aasta lõikes on suurusjärgus 20–30 cm, kuid üksikutes tormides võib veetase tõusta keskmisega võrreldes üle meetri (Soomere jt., 2013). Ekstreemsete veetasemete (üks kord 50–100 jooksul) puhul võib veetase ulatuda 1,5 meetrini.*“ Palume lisada ühik viimastes sulgudes esitatud arvsuurusele.
4. Peatükis 7.3. „Jäätmeteke“ on kirjutatud: „*Kuna AS Merirahu Sadam ei tegele ise jäätmekäitlusega, peab ta enne sadama tegevuse alustamist sõlmima lepingu jäätmete vastuvõtjaga, kellel on teenuse osutamiseks piisavad võimalused*“. Palume asendada sõnapaar „piisavad võimalused“ sõnapaariga „vastavad õigused“. Juhime tähelepanu, et pilsivee käitlemiseks peab jäätmekäitlejal olema lisaks ka ohtlike jäätmete käitluslitsents. Kindlasti tekib sadama ehitamisel ka muid jäätmeid (muuhulgas olmejäätmeid), mis vajavad nõuetekohast käitlemist.
5. Peatükis 7.4. „Liikluskoormus kavandatavast tegevusest“ on käsitletud süvenduspinnase transpordist tulenevat koormust ning sadama kasutamisel külastajate poolt kasutatavast transpordist tuleneda võivat koormust. Täielikult on käsitlemata veesõidukite liiklusest, sadamarajatiste (slipp, kaks kaid, muul, sadamahoone) ehitamiseks ning mere täitmise tulemusena maismaa ala loomiseks vajalike materjalide transpordist tulenev koormus. Palume aruannet täiendada nii liikluskoormuse kui müra peatüki osas.
6. Peatükis 7.5.1. „Mõju põhjataimestikule“ on kirjutatud: „*Kaadamisalal põhjataimestiku ega -loomastiku kooslusi uuritud ei ole. Tegemist on rohkem kui 10 meetri sügavuse veealaga, kus ebasoodsate valgustingimuste tõttu on biomass ja liigiline mitmekesisus ilmselt madal.*“ Väide, et 10 m sügavusel on ebasoodsad valgustingimused ja põhjaloomastik ning -taimestik seetõttu kesine, ei ole asjakohane, sest taimestik esineb ka tunduvalt sügavamal. Keskkonnaameti hinnangul oleks enne kaadamiskoha valikut tulnud

läbi viia konkreetsed uuringud kaadamisalal esineva põhjataimestiku, põhjaloomastiku ja kalastiku kohta (räime võimalik kudemiskoht).

7. Peatükis 7.5.1. on kirjutatud: „*Arvestades ehitus-, süvendus- ja täitetööde mahtu on nende mõju põhjataimestikule ajutine ja ühe kuni kahe vegetatsiooniperioodi jooksul mööduv.*“ Arvestades seda, et kaadatav materjal ei pruugi jaotuda kaadamisalal ühtlaselt, võib mõju olla kaadamisalal hukatuslik nii taimestikule kui loomastikule.
8. Peatükk 7.5.2. „Mõju põhjaloomastikule“ vajab Keskkonnaameti hinnangul olulist täiendamist. Esiteks tuleb määrata ja kindlaks teha liigid, kes tööde alal esinevad, siis nende seosed kalastikuga (toidubaas) ning seejärel hinnata tekkida võivat olukorda. Jääb mõistetamatuks, kuidas kaadamisalal põhjaloomastiku arvukus hüppeliselt suureneb, kui kaadamise tulemusena mattub kogu ala paksu settekihi alla.
9. Eelmainitud peatükis on kirjutatud: „*Pärast vette sattunud liigsete biogeenide äratarbimist põhjaelustiku arvukused ja biomassid taanduvad. Seireandmete kohaselt on Muuga sadamas oluliselt suuremas mahus läbiviidud süvendus- ja täitetöödest põhjustatud muutused põhjaloomastiku liigilises mitmekesisuses ja arvukuses stabiliseerunud 2-3 aasta jooksul. Sellega võrreldes väikesemahulised süvendus- ja kaadamistööd Merirahu sadamas muutusi põhjaloomastiku liigilises koosseisus ja arvukuses ei põhjusta.*“
Võrdlus Muuga sadama piirkonna seireandmetega ei ole korrektne, sest hõlmab ainult kitsalt sadamapiirkonna analoogiat. Seireandmete võrdlusest on välja jäänud seire kaadamiskohal. Muuga sadamas süvendatud materjal kaadati kilomeetrite kaugusele Aksi saare lähedale. Andmeid sellelt kaadamiskohalt võrdleva materjalina pole antud KMH analüüsis esitatud ega hinnatud.

Peatükis 7.5.3. „Mõju kalastikule ja kalapüügile“ on kirjutatud: „*Kalastiku liigilist koosseisu ega arvukust Koplilahes eraldi uuritud ei ole. Kohati võib küllalt arvestataval hulgal esineda latikat [3]. Arvestades, et tegemist on inimtegevusest pika aja jooksul tugevalt mõjutatud merealaga, kus puuduvad marja ja larvide arenguks soodsad lainetuse eest kaitstud sopid, ei ole Koplilahel oluline kalaliikide kudemisala. Eeldatavasti asuvad lähimad räime koelmuualad Koplil poolsaare põhjarannikut ümbritsevas madalmeres Paljasaare lähes [3].*“ Kuigi liigilist koosseisu uuritud ei ole, on KMH aruandes esitatud seisukoht, et piirkonnas võib olla kohati arvestataval hulgal latikat. Koplilahel võib olla just nimelt räime koelmuuala ja see on vaja kindlaks teha, kui tahetakse kaadata just võimalikule koelmuualale. See piirkond on olnud ajalooliselt (1990ndatel) kevadise kastmõrdadega räimepüügi piirkond ning räim tuleb ranna äärde kudema kuni 20 m sügavusele. Seega võib eeldada, et ka käesoleval ajal on antud piirkond arvestatav räime koelmuuala.

„*Koplilahes kutselist kalapüüki ei teostata. Iseloomulik on aktiivne kalapüük harrastuskalastajate poolt, eelkõige nakkevõrkudega ja ka ulatuslik sportlik kalapüük. Nende saakide üle eraldi arvestust ei peeta.*“ Koplilahel on olnud läbi aegade kutselise rannapüügi koht. Kuigi seal ei toimu traalpüüki ei tähenda see seda, et poleks kutselist kalapüüki võrkude ja mõrdadega. Juhime tähelepanu, et ka harrastusliku võrgupüügi kohta arvestuse pidamine on kohustuslik, mistõttu on ka vastavad andmed võimalik välja tuua.

„*Mõju kalastikule tekib üldjuhult koelmute ja larvide kahjustamisest hõljumiga. Heljumi leviku modelleerimise kohaselt levib heljum kaadamispaigalt kuni 500 meetri kaugusele ning sellel merealal ei ole kalade kudemiseks sobilikke tingimusi. Sadama akvatooriumis tehtavad väikesemahulised süvendustööd ei põhjusta sellisel määral hõljumi teket ja selle levikut, et see võiks kalastikku oluliselt kahjustada.*“ Palume asendada eelmainitud lauses sõna „hõljum“ sõnaga „heljum“, kuna mõju kalastikule on seotud heljumi levikuga. Nii kaua, kui pole kindlaks tehtud, kas on kudealasid (räim) või mitte, ei saa arutleda kaadamise võimalikkuse üle elustiku suhtes uurimata piirkonda.

„*Muutused kalastiku toidubaasis (vt ptk 7.5.2) võivad teatud kalaliikide arvukust (nt merilest) peale ehitustööde lõppu tõsta või ajutiselt mõjutada kalastiku liigilist koostist Koplilahes. Need muutused mööduvad peale põhjaloomastiku arvukuse stabiliseerumist.*“ Merilest ehk Atlandi merilest (*Pleuronectes platessa*) on Eesti vetes juhukülaline. Tõenäoliselt on ekspert silmas pidanud lesta (*Platichthys flesus*), kes on laialt levinud Eesti rannikumeres. Arutlused teatud kalaliikide arvukuse tõusust süvendamise ja kaadamise

kontekstis ja eksperdi poolt välja toodud kalaliikide (latikas, merilest) näitel ei ole asjakohased, sest enne peaks olema kindlaks tehtud põhjaloomastiku seisundi taastumine ehitustööde tagajärgedest (misjärel oleks võimalik arutleda laienenud toidubaasi üle).

10. Peatükis 7.6. „Mõju linnustikule“ on kirjutatud: „*Värvuliste pesitsus-, toitumis- ega puhkepaigad ei ole otseselt seotud rannikuga. Süvendus- ja kaadamistöödest tekkiv ajutine põhjaloomastiku arvukuse ja liigilise koosseisu kasv (vt ptk 7.5.2) tagab toidubaasi suurenemise ja selleks ajaks lindude arvukus piirkonnas eeldatavasti kasvab.*“ Peatükis 7.5.2. „Mõju põhjaloomastikule“ on kirjutatud, et: „*põhjaloomastikku mõjutavad enim sadama alal tehtavad tegevused. Süvendataval alal põhjaloomastik hävib. Ka kaadataval alal põhjaloomastik ladestuva kivi all hävib*“. Palume selgitada, mis tagab linnustikule toidubaasi suurenemise, millest see tekib ja millal, kui elustik hävineb.
11. Peatükis 7.7.2. „Sadama eksploatatsioon“ on kirjutatud: „*Peale selle on sadamas võimalikud sadamahoone või aluse tulekahju. Peamine oht on põlengust tekkiv must suits, mis on tervisele kahjulik.*“ Palume eksperdil täpsustada, millised on põlengu korral tekkivas suitsus esinevad ohtlikud ained, mis mõjutavad elanikkonna tervist.
12. Peatükis 7.8. „Mõju inimeste tervisele ja heaolule“ on kirjutatud: „*Ekspertgrupp leidis koostöös Veeteede Ametiga sobiva süvenduspinnase kaadamisala Kopli lahes (vt ptk 4.2). Kopli laht on küll aktiivselt laevatatav, sest seal asuvad mitmed tegutsevad sadamad, kuid lahe päras regulaarset navigatsiooni ei toimu. Seetõttu võib seal toimuv tegevus olla Stroomi rannas puhkavatele inimestele ootamatu ja häiriv. Selle vältimiseks tuleb kaadamisest hoiduda suplushooajal. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määrusele nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ on suplushooaeg ajavahemik 1. juunist kuni 31. augustini.*“ Keskkonnaamet on seisukohal, et enne kui pole läbi viidud elustiku uuringuid kaadamisalal ei saa rääkida sobiva kaadamisala leidmisest. Kuigi heakskiidetud KMH programmis ei olnud ette nähtud KMH raames täiendavate uuringute läbiviimist, on Keskkonnaamet seisukohal, et tulenevalt asjaolust, et KMH aruande faasis on kaadamiseks valitud asukoht, mille kohta puuduvad mõju hindamiseks vajalikud andmed (põhjaelustiku ja -taimestik ning kalastiku kohta), on vajalik täiendavate uuringute läbiviimine. Jääb selgusetuks, miks ei ole kaadamisala valimisel käsitletud teisi võimalikke alasid nt Paljassaare kaadamisala (nagu lähipiirkonda kavandatud Kakumäe jahisadama projekti puhul).
13. KMH aruandes esitatud jooniselt ei ole näha olemasolevate insenertehniliste rajatiste paiknemist ja pole eristatav võimaliku jahtklubihoone (restoran) asukoht. Palume aruannet täiendada. Kuna müra käsitluses on välja toodud, et mürarikkaks tegevuseks on ka sadamahoone rajamine ning erinevate tehnovõrkude rajamine, siis peame oluliseks, et KMH aruandes oleks käsitletud sadamahoonega seotud teisedki teemad – veevarustus ja reoveekäitlus, tehnovõrkude rajamine, jäätmete ja jäätmekäitlus, ehitusmaterjalide ning muust transpordist tulenev mõju (jahtklubi ja avalikult kasutatava restorani külastajate autode parkimine) jne.
14. Keskkonnaameti hinnangul tuleb aruannet täiendada linnustiku osas loodusvaatluste andmebaasis (LVA) olevate pesitsusaegsete vaatluste osas. Piirkonnas on pesitsusperioodid registreeritud kaitsealuse liigi ristpart esinemine.
15. Juhime tähelepanu, et tabelis 6 esitatud skaala kirjeldused on eeldatavalt segamini läinud. Palume tabelit korrigeerida.
16. Keskkonnaamet ei nõustu tabelis 8 toodud alternatiivide hindamise tulemustega (nt mille alusel kavandataval tegevusel puudub mõju põhjaelustikule ning mõju linnustikule on positiivne, kuidas avaldab alternatiiv 1 mõju kaitstavatele loodusobjektidele, miks on alternatiiv 0 korral mõju inimeste tervisele ja heaolule nõrgalt negatiivne, kuidas on hinnatud mõju mereelustikule alternatiivi 1 korral „0“ – mõju puudub, kui toimuvad süvendustööd ning sadarajatiste tarvis tahkete ainete uputamine jne). Seni, kuni puuduvad algandmed põhjaloomastiku, -taimestiku ja kalastiku kohta ning pole käsitletud kõiki mõjusid, ei saa sellist hinnangut anda.
17. Palume selgitada, kuidas mõjutab süvenduspinnase maismaale paigutamine kaitstavaid loodusobjekte (tabelis 8 on saanud see hinnanguks -1,0 ehk nõrk negatiivne mõju).

18. Negatiivsete mõjude vältimiseks ja leevendamiseks on meetmeid esitatud vaid heljumi leviku piiramiseks ning supelranna külastajate häirimise vältimiseks. Palume aruandesse lisada, milliseid leevendavaid meetmeid tuleb rakendada suurimate mõjude – liikluskoormus, mõju põhjaelustikule, müra teke, avariolukordade teke.
19. Peatükis 10.3. „Seire korraldamine“ on kirjutatud, et: „1. Vee läbipaistvuse hindamiseks tuleb vee läbipaistvust mõõta Secchi kettaga pool tundi pärast settematerjali kaadamist vahetul kaadamiskohal ning 2 tundi pärast kaadamist 0,5 km kaugusel idas (nn Stroomi punkt). Stroomi punktis tuleb enne kaadamist teostada referentsmõõtmine.“ Palume täpsustada, mitu vee läbipaistvuse mõõtmist tuleb teha kogu kaadamise aja kohta. Palume välja tuua täpne arv, mitu heljumi kontsentratsiooniproovi võetakse.
20. Palume täpsustada, millist ajalist perioodi on peetud silmas kordussüvendamise vajaduse käsitluses (lk 34) esitatud „lähitulevikuna“.
21. KMH aruandes tuleb KeHJS § 20 lg 1 p 2 tulenevalt esitada kavandatava tegevuse reaalsed alternatiivsete võimaluste kirjeldus. Keskkonnaameti hinnangul ei ole KMH aruandes esitatud selgituste ja põhjenduste alusel eeldust arvata, et süvenduspinnase maismaale ladustamine oleks reaalne alternatiiv, mistõttu on antud alternatiivi käsitlemine reaalsena alternatiivide hindamisel üsna küsitav. Samas oleks mõistlik käsitleda KMH aruandes esitatud kaadamisalale lisaks alternatiivset kaadamisala, et välja selgitada, millise ala kasutamine on vähem mõju omav ning parem lahendus.

Käesolevaga edastame Teile ka avaliku väljapaneku jooksul laekunud kirjad.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Rein Urman
keskkonnakasutuse juhtivspetsialist
Harju-Järva-Rapla regioon

Lisad:

1. Terviseameti kiri nr 9.3-4/1503
2. Tallinna Keskkonnaameti kiri nr 6.1-4.1/151-2

Sama: Aide Kaar aide.kaar@ekonsult.ee

Ester Pindmaa 384 8744
ester.pindmaa@keskkonnaamet.ee

Arno Sildos 674 4813
arno.sildos@keskkonnaamet.ee